

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Шосткинський інститут Сумського державного університету
Управління освіти Шосткинської міської ради
Виконавчий комітет Шосткинської міської ради

ОСВІТА, НАУКА ТА ВИРОБНИЦТВО: РОЗВИТОК І ПЕРСПЕКТИВИ

МАТЕРІАЛИ

І Всеукраїнської науково-методичної конференції,

присвяченої

*15-й річниці заснування Шосткинського інституту
Сумського державного університету*

(Шостка, 21 квітня 2016 року)



**Суми
Сумський державний університет**

УДК 316.647.82:331:349.2

ЛГБТ-ГРОМАДЯНИ НА РИНКУ ПРАЦІ. ДИСКРИМІНАЦІЯ ЗА ОЗНАКОЮ СЕКСУАЛЬНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ ТА ГЕНДЕРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В ТРУДОВІЙ СФЕРІ

I. В. Прожога, В.О. Шелупина
Шосткинський інститут СумДУ
41100, м. Шостка, вул. Гагарина, 1
nis@ishostka.sumdu.edu.ua

На сучасному етапі розвитку демократичного українського суспільства і в умовах євроінтеграції України спостерігається загострення проблеми дискримінації осіб нетрадиційної сексуальної орієнтації у всіх проявах соціально-економічного життя. Ми пропонуємо розглянути поширення цієї проблеми в трудовій сфері. Обрана проблематика є актуальною, адже раніше у нашій країні трудова нерівність та дискримінація розглядалися, вивчалася і аналізувалася, в основному лише з погляду гендерної нерівності, не враховуючи такого прояву в сучасному суспільстві як ЛГБТ-рух.

Український ЛГБТ-рух є невід'ємною частиною громадянського суспільства України. ЛГБТ (англ. LGBT) - це абревіатура, що виникла в англійській мові для позначення лесбійок (Lesbian), геїв (Gay), бісексуалів (Bisexual) і трансгендерів (Transgender), тобто всіх тих, хто має нетрадиційну сексуальну орієнтацію. Як і в інших країнах, точна кількість лесбійок, геїв, бісексуалів і трансгендерів (ЛГБТ) в Україні невідома. Більшість приховує свою сексуальну орієнтацію та гендерну ідентичність. В результаті оцінити їх кількість в Україні вкрай важко. Оцінки кількості ЛГБТ в інших країнах, однак, дозволяють припустити, що їхня загальна кількість знаходиться десь між 1,6% і 6,0% населення, що в Україні становитиме від 734,4 тис. до 2754 тис. осіб. Учасниками ЛГБТ-руху є громадяни України, на яких поширюються усі права і свободи, закріплені в Конституції України. Втім, на практиці українське суспільство в своїй більшості не готове сприймати нетрадиційну сексуальну поведінку як норму для певних соціальних груп, що відбивається на звуженні їх правових можливостей та різного роду дискримінацій. Така ізоляція сексуальних меншин - це не тільки трагедія людства, а й серйозний, самостійно нанесений економічний збиток. Адже існування такої нерівності погіршує якість людського потенціалу, уповільнює економічне зростання, ослаблює систему державного управління, знижує ефективність реалізації стратегій розвитку та боротьби з бідністю, і, окрім того, впливає на рівень зайнятості та рівень безробіття [1].

Розглядаючи дискримінацію ЛГБТ-осіб у сфері зайнятості і гомофобію в діловому житті, можна однозначно стверджувати про складність та варіативність даних тематик. Та все ж умовно можна виділити два основні види: 1) "дискримінація від шефа"; 2) мобінг (дискримінація з боку колег) [2].

Та випадки дискримінації в трудовій сфері є важко доказовими. Навряд чи роботодавець заявить відкрито, що він звільняє людину, бо той гей або лесбійка. Такі речі, як правило, промовляють наодинці, без свідків, а офіційною причиною звільнення є зовсім інша, наприклад, скорочення штату, або службова невідповідність. А враховуючи специфіку українських трудових взаємин, коли багато людей працевлаштовано неофіційно або отримують зарплату в конверті, роботодавцю навіть не потрібно вигадувати привід – людина протягом одного дня опиняється на вулиці без зароблених грошей лише тому, що його начальник виявився гомофобом. Навіть бездоганна професійна репутація і старанне приховування особистого життя працівника не рятує його від переслідувань на роботі у випадку, якщо його гомосексуальна орієнтація стає відомою співробітникам. Переважна більшість

І Всеукраїнська науково-методична конференція

«Освіта, наука та виробництво: розвиток і перспективи» 21 квітня 2016 року м. Шостка

потерпілих через свою сексуальну орієнтацію у трудовій сфері не вживали ніяких дій, щоб відстояти свої права, вважаючи за краще звільнитися без галасу, за власним бажанням, щоб мати можливість працевлаштуватися в іншому місці [3].

Крім того, постійний тиск на гомосексуальних працівників дуже серйозно впливає на розвиток економіки. Можна виділити основні напрями негативного економічного впливу ЛГБТ- дискримінації в країнах, що розвиваються:

1. Нерівність на роботі - представники ЛГБТ-спільноти отримують меншу заробітну плату, ніж їх колеги-гетеросексуали, що призводить до зменшення податкових надходжень та відтоку кваліфікованих кадрів за кордон.

2. Високий рівень бідності гомосексуалів призводять до збільшення витрат на соціальні програми по боротьбі з жебрацтвом і соціальною нерівністю.

3. Поганий стан здоров'я дискримінованих працівників - це поширення захворювань, зростання рівня депресії та суїцидальних нахилів серед працівників в рази, а також зниження загальної продуктивності праці. Звідси - значні витрати на вирішення проблем з охороною здоров'я, боротьбою з поширенням ВІЛ і т.д.

4. Значну частину ВВП може втратити країна через гомофобну політику.

Щодо зниження дискримінації за сексуальною орієнтацією треба внести зміни до правового, соціально-економічного та культурного життя, цим самим розпочати шлях досягнення рівності, який включає в себе низку наступних пунктів: 1) досягнення рівної економічної незалежності для жінок та чоловіків незалежно їхньої приналежності до тої чи іншої сексуальної орієнтації; 2) збільшення узгодженості роботи, приватного та сімейного життя; 3) просування рівної участі громадян незалежно від сексуальної орієнтації у прийнятті рішення; 4) подолання гомофобії та викорінення фізичного насильства та відкритої моральної зневаги та знущань щодо ЛГБТ- осіб; 5) усунення гендерних стереотипів в суспільстві (так як дана концепція зачіпає і сексуальну орієнтацію людини без урахування його біологічних і анатомічних ознак); 6) просування гендерної рівності поза межами ЄС, включити базову інформацію про сексуальну орієнтацію до освітніх програм (виховання сучасної молоді повинно включати до себе толерантне ставлення до ЛГБТ-осіб).

Отже, захист прав людини та підтримка незалежності людей, усіх, без винятків, дуже важливі для зміцнення економічних показників і сталого економічного розвитку нашої країни, особливо якщо Україна дійсно розглядає шлях євроінтеграції і глобалізації соціально-економічного життя. Адже втрати продуктивності праці через дискримінацію у сфері зайнятості можуть завдати значні збитки державі. Тому для влади є дуже важливим звертати увагу на економічні наслідки гомофобії та нерівності, перешкоджати їх проявам, підкріплюючи законодавчо. Гомофобія повинна викорінюватися з нашого сучасного українського суспільства. Бо якщо порушуються права ЛГБТ, чи є гарантії, що не будуть порушуватися права інших груп? Тому на шляху до Європи Україні слід зрозуміти, що заборона дискримінації має здійснюватися за будь-якою ознакою у будь-якій сфері життя, у тому числі за "сексуальною ознакою" та "гендерною ідентичністю". Таким чином наша держава стане на шлях зниження рівня бідності та соціально-економічного розвитку.

Перелік літературних джерел

1. Горєлов Д. М. Стан та проблеми ЛГБТ-руху в Україні. Аналітична записка - назва з екрану: <http://www.niss.gov.ua/articles/1206/>
2. Сотський В. Гомофобія на роботі? Що робити? - Портал інформації для здоров'я ЧСЧ - назва з екрану: msmua.org/гомофобія-на-роботі-що-робити.html
3. Зінченков О. О. Крок вперед, два назад: Становище ЛГБТ в Україні в 2010–2011 рр. / О. О. Зінченков, М. Г. Касянчук, А. В. Кравчук, А.Ю. Маймулахін, О. І. Остапенко, С. П. Шеремет – К.: Центр «Наш світ», 2011. – 152 с.